

H koncu bi rad pripomnil v interesu ugleda našega stanu samo eno. Pravijo, da se vedno živi med nami gnusoba, ki je našemu stanu užgala sramotni pečat hlapčevstva in klečeplastva. Ime ji je protekacija. Naj bi ne prišla do besede, vsaj pri teh tako važnih mestih ne! Izostala pa bode gotovo, ako bode učiteljstvo toliko stanovsko zavedno in ponosno, da je samo ne bode klicalo. Najboljši zagovorniki pri oddaji mest morajo biti vedno naše lastne sposobnosti, ki so se pokazale v josedanju službovanju in pa zastopniki našega stanu pri šol. upravi. Vse drugo je in mora biti ničevno. Če hočeš da boš imel ugled pred drugimi, respektiraj pred vsem samega sebe. Klečeplastec ni imel pravega ugleda še nikoli in ga ne bode.

Iz devete dežele.

K... ni daleč od našega središča, a vendar je ta okraj tako srečen, da vlada v njem preteklost žalostnega spomina Hlapcev in Martinov Kačurjev v jugoslovanski obleki nemoteno dalje.

Okrajni šolski svet razrešuje s 1. majem nadaljnega službovanja v R.... pomožnega učitelja F.... Seveda ni ta odpust nič posebnega, če zremo nanj brez ozira na okolščine, v katerih se je izvršil.

Toda javnosti v premislek: Imenovanega okr. šolski svet odpustja, a radoveden sem, **kedaj odsluži Nemko, z v. Jugoslaviji neveljavno leta 1919, v Celovcu položeno maturo**, ki poučuje slovenske otroke na slovenski šoli v D. v....

Doma dobre pol ure od imenovanega kraja ni čutila potrebe, da bi se naučila jezika sosedov. Zdaj se uči in se čuti celo užaljena, ker ni smela voliti učiteljskih zastopnikov v višji šolski svet.

Dozdeva pa se mi, da je še ena taka učna moč v okraju, ki tudi nima pri nas veljavne mature — a je vsaj Slovenka.

Kaj pa prazna mesta? Ali je res še mogoče s strankarsko servilnostjo doseči ugodna in lepa mesta? Ali bomo vedno žoga strank? Jaz mislim, da je učitelj vreden toliko obzira, da se ž njim postopa strogo po zakonu **brez vsake simpatije oziroma antipatije** radi strankarske pripadnosti ali pa tudi svetovnega nazora.

O potrebi odpusta, o utemeljenosti akta, ki je bil pisan 30. aprila, došel 2. maja z veljavo s 1. majem, naj sodi učiteljstvo in kdor je tu v brambo ugleda stanu, s katerim bi še vedno radi eksperimentirali razni strankarji.

O otroških vrteih in vrtnaricah.

Veliko se piše in dela za učiteljsko izobrazbo ter za izobrazbo mladine. Piše se o vseh mogočih šolah, a nikoli in nikjer ni omenjen otroški vrt — dečja stanica, mnogi so jim celo nasprotni.

Že v 16. stoletju so spoznali veliko potrebo otroških vrtecev. Pedagogi Pestalozzi, Oberlin, Wilderspin, povsem pa Fröbel so bili navdušeni za to idejo; ustanavljali, podpirali so otroške vrtece s spisi, in z denarjem. Veliko so se borili v Nemčiji, posebno Fröbel so preganjali; deloval je na zavodih za višje šole, a njegove misli in ideje so bile le za njegove male. Iznašel je veliko razvedrila zanje, pri katerih se otroka v vrtcu privede do spoznanja predmetov. Ustanavljal je šole za vrtnarice, katere so se ne samo eno leto, temveč dve do tri leta izobraževale. Tako naj bi se tudi pri nas v Jugoslaviji storilo. Najde in oglasi naj se mož-pedagog, kateri naj bi delal za male otroke. V Nemčiji so izhajali in še izhajajo listi, katerih vsebina in črtice so epizode iz otroškega življenja ter navodila in nasveti za vrtnarice, kako naj se vzgaja otroška duša v nežni mladosti 3—7 let. Ne zahtevamo, da bi se izdajal poseben list. Ker so vse vrtnarice članice učiteljskih društev, naj bi se napisal in priložil tupačam »Učitelj. Tovarišu« in »Popotniku« kakšen članek te vsebine. — Omenila sem preje, da so mnogi zoper otroške vrtece, češ v vrtcu se otroke samo razvadi in slično. Res je, da se napram majhnim otrokom, v nežni predšolski dobi ne more in ne sme nastopati z isto strogostjo kot v ljudskih šolah. Da je mogoče disciplino in red vzdržati z lepo in dobro besedo, mi nihče ne bo oporekal, saj se ravno v teh zavodih otroka privadi redu in lepemu vedenju. Sliši se prevelikokrat, kakšno delo le ima vrtnarica — malo se igra in skače, to je vse. Kdor misli tako, ima napačne pojme. Ona da samo igra v vrtcih? Če hoče otroke dobro spoznati, ima dela celo leto, ker otrok se pokaže vsak dan drugačen. Marš, katera mati, ko pripelje otročiča, pov-

prašuje, kaj delamo z drobižem celi dan, ko ona ne ve z enim kaj. V ljudskošolskih razredih so otroci bolj razviti, se zavedajo, tudi se jih lahko kaznuje. V vrtcih tega ni. Vrtnarica mora biti vedno dobro razpoložena, mora imeti za vsakega ves dan lepo besedo, mora govoriti, razlagati in pripovedovati, da se otroci ne dolgočasijo. Gledati mora, da jo otrok vzljubi in da se je privadi. Ni pa otroška vrtnarica vzgojiteljica samo na vrtcih temveč tudi v družinah in dečjih domih, kjer niso samo mali otroci, temveč tudi večji iz ljudskih in meščanskih šol. Da bo zamogla pomagati deci pri nalogah, izpraševanju, imeti mora sama dobro podlago. Zato se mora posvetiti vrtnaricam več pozornosti.

Vrtnarica naredi enoletni kurz z izpitom. Predelati mora vso pedagogiko, katere je toliko kot na učiteljski. Znaty jo mora, ker drugače ni vzgojiteljica. Tega predmeta ji ne razlaga nihče, vzeti si mora posebnega učitelja, če hoče kaj znati. Hospitiranje v vrtcu je samo praktično, nekaj nastopov in mnogo ročnih del. Vsak stan ima svoje šole. Le vrtnarica-vzgojiteljica, kateri bi se moralo posvetiti največjo pozornost, jih nima; zanjso se ne zmeni niko! Ni dovolj, da obiskuje in zaključy svojo vzgojo v enem letu. Pripravljati bi se morala dve do 3 leta za ta poklic. Poučevalo naj bi se o vseh predmetih, glavni bi bili vzgojeslovje, dušeslovje, somatologija, prirodopis, petje, godba, jeziki, risanje, telovadba in igre. Vse to rabi vzgojiteljica!

Da bi ne bilo treba posebnega zavoda, omogočilo naj bi se gojenkam obisk 1. in 2. letnika učiteljskega z nastopi v otroškem vrtcu. Tudi naj bi stopile vrtnarice z učiteljstvom v ožji stik, saj imajo vsy en smoter — vzgojo otroka. Ne smatra se pa vrtnaric za popolno vzgojene, kar se večkrat sliši iz ust posameznikov. Vrtnarica si ne upa izraziti svojih težej, ker ji nihče ne pomaga. Vse so članice učiteljskega društva, dolžnost istega bi bila, da se za nje nekoliko zanima in jim pomaga, da pridejo do svojih ciljev in pravic. Ni treba, da bi se vrtnarice v Jugoslaviji učile po nemških načrtih. Poverjenistvo za uk in bogocastje naprošamo, da sestavi učni načrt, da ne dobimo odgovora: »Vprašajte na Dunaju, tam so izšli za vrtnarice leta 1914. novi učni načrti, zvedeli boste, kaj in koliko je treba učiti!« Torej vrtnarice iz Jugoslavije naj se obračajo po nasvete v Nemško Avstrijo?

K sklepu še nekaj besed o plačah vrtnaric! — Ne sme se delati samo za denar, tako se vedno pravi in to pri vseh šolah. Vrtnarice ne zahtevajo iste plače kot ljudskošolsko učiteljstvo, ker vedó, da nimajo istih študij, a zahtevajo, da se jim plača nekoliko zboljša. Opravičeno je, če zahtevajo več perijodičnih povškov, povšanje začetne plače in ureditev pokojnine! Vsi državni uradniki so imeli in stavili svoje predloge pri ureditvi plač, samo vrtnarice ni nikdo vprašal. Delale smo prošnje, a žalibog so romale doslej v koš.

Gospoda poverjenika za uk in bogocastje prosim v imenu vseh vrtnaric, da posveti vrtnaricam vso pozornost, ker so nujno potrebne zaslonbe in pomoči.

Vrtnarica.

Snujmo stanovske organizacije za kmetisko mladino.

Kmetiska mladina, ki odraste ljudski šoli, potrebuje še dalje našega skrbstva. Treba je, da skrbimo še dalje za njeno izobrazbo in da jo vzgajamo za njen kmetijski poklic.

Važen korak v njeni poklicni vzgoji bomo napravili z upeljavo kmetijsko- in gospodinjstvo-nadaljevalnih tečajev.

Veliko bomo dosegli v naših razmerah pa tudi z mladinskimi organizacijami, kakoršna so **deški kmetijski klubi**, ki so jih s tako lepim uspehom vpeljali v Ameriki in ki so se začeli v zadnjem času širiti tudi že v Srbiji.

Te mladinske stanovske organizacije so pripravne, da se mladina z večjim zanimanjem poprijema svojega poklica in da se nanj pripravlja potom društvenega življenja. V teh organizacijah se mladina izobrazuje in za društveno delovanje vežba. Kar je pa poglavitno, je to, da se s samostojnim in tekmovalnim praktičnim domačim delom vežba za bodoči svoj poklic.

Po deželi poznamo dosedaj le mladinske organizacije za telovadbo, ki ne pospešujejo stanovske vzgoje in ne goje potrebnega zmisla za kmetijski poklic. S takimi društvi se mladina že v kali navaja tudi na strankarsko delo in hočeš nočeš tudi na razne nove življenske potrebe, ki se prav malo prilagajajo kmetiskemu življu.

Veliko bolje bo za kmetisko mladino, ako se bo v stanovskih organizacijah zbirala in tam krepila potrebno zavest za kmetijski stan. Taka mladina se bo raje držala domače hiše in bo z večjim uspehom prišla za kmetisko delo.

To potrebo čutimo danes vsi. Naša mladina se češče bolj odtušuje domači hiši kakor ne. Pri starših ne najde povsod tiste vzgoje in tiste moralne podpore in zaslonbe, kakor bi bilo želeli. Češče obratno. Zato se ni čuditi, če se izneverja svojemu poklicu in hodi po neznanem kruhu v tuji svet. Žalostno sliko o tem nam daje n. pr. naša Belokrajina, ki jo mladina čudno lahkim srcem zapušča. Nič čudnega potem, da ostaja domača zemlja neobdelana, če nedostaje delavnih rok in če je ondoto delo tako drago.

To čezmerno in kvarno odhajanje najboljših sil z domače grude je treba zaježiti, sicer mora kmetija propadati. Naša zemlja ima dosti bogate zaklade in vse pogoje za dosti ugodno kmetisko življenje. Treba le, da jih umemo poiskati in dvigati!

Posrečilo se nam bo to s splošnim kmetijskim napredkom, za katerega treba našo kmetisko mladino vzgojiti tako kakor delajo v Ameriki. V Ameriki so začeli že leta 1898. snovati mladinske stanovske organizacije na kmetih. Leta 1917 je bilo v Južni Ameriki na ta način organiziranih že nad 115.000 dečkov in 73.000 deklic, v Severni Ameriki pa 160.000 dečkov in deklic in leta 1918 je bilo skupaj že do 2 milijona kmetiske mladine stanovsko organizirane! To so vspehi, ki morajo tudi nas vneti!

V Ameriki se hvalijo, da se tako organizirana mladina z veliko večjim zanimanjem poprijema kmetijskega poklica in da ga veliko bolje umeva kakor prej.

Nič čudnega, da so se poprijeli take organizacije tudi naši Srbi, ki štejejo danes že 31 takih klubov.

Tudi mi ne smemo zaostajati!

Najbolj važno vprašanje pri organizaciji kmetiske mladine je to, **kako naj se mladina s to organizacijo pri nas udeležuje, kakšne naloge naj opravlja in kako, da ne ostane vse skupaj na papirju.**

Kakor rečeno, je glavna naloga včlanjenih dečkov in deklic, **da se jim prepusti doma nekaj samostojnega praktičnega dela, ki naj ga izvršujejo tekmujoč med seboj, kdo bo dosegel boljše vspehe, t. j. boljše pridelke ali prirejke.** Prav v tem samostojnem delu in tekmoivanju je zazreti glavno vez, ki naj druži in spaja mladino v takim društvu.

To samostojno delo obstoji v tem, da prepuste starši sinu kos zemljišča, ki ga mora sam in na svoj račun obdelavati in s pridelovanjem posameznih najvažnejših rastlin privedi do večje rodovitosti in rentabilitete. Tudi se prepusti v ta namen reja malih živali n. pr. kuncev, perutnine, koz, ovac. Deklice se pa kosajo v pridelovanju vrtnih rastlin in v reji perutnine. Tako poslujejo društva v Ameriki in v Srbiji.

Ali bi se ne dalo tako delo tudi pri nas organizirati? Prav gotovo! Treba je le nekoliko zanimanja za dobro stvar in nekoliko dobre volje! Starši se gotovo ne bodo branili ugoditi takim željam in takim namenom, ki merijo na praktično in poklicno vzgojo svojih otrok.

Manjka sedaj pa še glavni pogoj za snovanje takih organizacij.

To je vprašanje, kdo naj organizuje in vodi take organizacije po deželi.

Po mojem mnenju je v to poklican edino-le **ljudskošolski učitelj**, ki pozna dečo in starše in ki ima tudi sicer vse potrebne lastnosti za vodstvo takih stanovskih organizacij. Njemu se je treba žrtvovati, da pridemo tudi pri nas do teh klubov. Pri tem si je lahko svest pomoči ne le od strani kmetijske družbe, ampak tudi od strani poklicanih strokovnjakov in državnih oblasti.

Začnimo torej tudi pri nas po deželi z mladinskimi stanovskimi organizacijami in snujmo deške kmetijske klube povsod, kjer so razmere količikaj ugodne za uspešno delovanje teh novih društev. Potrebna pravila za snovanje takih organizacij preskrbuje Kmetijska družba za Slovenijo v Ljubljani, kamor naj se interesentje obračajo tudi za vsa druga potrebna navodila.

Rohrmann.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

UJU POVERJENISTVO LJUBLJANA.

Po sklepu ožjega sosveta poverjenistva Ljubljana z dne 21. aprila 1921 se vrši 17. maja t. l. v mestni magistratni dvorani v Ljubljani **seja širjega sosveta** z začetkom ob 8. uri zjutraj.

Dnevni red:

1. Poverjenik otvori zborovanje.
2. Poverjenikovo poročilo o dosedanjem delovanju poverjenistva in seji glavnega odbora UJU v Beogradu.
3. Tajnikovo poročilo.
4. Blagajnikovo poročilo.
5. Poslovni red UJU poverjenistva Ljubljana.
6. Določitev kraja in časa letošnje pokrajinske skupščine (§ 18. pr. UJU).
7. Sprejem »Društva meščanskega učiteljstva v Sloveniji« v UJU.
8. Samostojni predlogi in nasveti.
9. Slučajnosti.
10. Tajna seja.

V smislu § 15. pravil UJU so člani širjega sosveta:

a) vsi člani ožjega sosveta.

b) vsi predsedniki okrajnih učiteljskih društev.

Zaradi važnosti razprav, posebno zaradi zadev, ki se bo obravnavala v tajni seji, se prosi polne udeležbe.

UJU poverjenistvo Ljubljana,
dne 2. maja 1921.

Strokovni tajnik: Poverjenik:
Rud. Dostal. L. Jelenc.

Po pregledu izkazov je še veliko članov, ki se za 1. 1921. niso priglasili domačemu društvu, dasiravno so bili člani 1. 1920., ali pa so menjali bivališče, ne da bi to tu sem sporočili. Listi se jim pošiljajo še vedno na stari naslov. Da bo izključena vsaka pomota oz. rekriminacija, jih tu objavljamo:

Aršek Rudolf, Fon Danilo, Juvanc Terezija, Kastele Ivanka, Kante Matko, Kobal Josip in Katarina, Lunder Franja, Medič Minka, Mlakar Marija, Pfeifer Mara, Pirc Janko, Pogorelec Angela, Premelč Mirko, Račič Stana, Svigelj Jožica, Traven Albina, Vilhar Slavica, Vreček Alojzija — vsi v Ljubljani. Pak Roza — Vransko, zdaj baje v Ljubljani. Doljak Valentin — Brezovica, Sever Lojzica — Hrušica, Močnik Pavla — D. M. v Polju, Rastelic Marija — Sp. Slivnica, Adamič Arnošt — Skocijan, Einspieler Niko in Mara — Sv. Jur p. Grosuplje, Jekl Josip — Poljčane, Križ Tilka in Rupret Vinko — Zalog, Lokar Zora — Črnomelj, Ačelholzer Marija — Dol. vas, Kobal Katarina — Grahovo, Zagorc Franc — Belacerkev, Ekert Franciška — Loški potok, Mesojedec Bogomir — Kočevje, Ravnik Angela — Kastel, Jelačin Amalija — Radeče, Mavrin Alojzija — Dobruče, Hafnar Kristina — Žužemberk, Mayr Marica — Jesenice, Ivančič Pepina in Uršič Zora — preje Strnišče, zdaj baje Litija, Sitter Josipina — Breg pri Ptuj, Grossman Ida — St. Peter, Zacherl Minka — Vučja vas, Vutkovič Josip — Artiče, Košar Robert — Sv. Bortenk, Černe Franciška — Frankolovo, Čuhnik Gabrijela — Sv. Jakob, Ferik Bogomir — Sv. Miklavž, Bergant Marija — Slivnica, Jurg Antonija — Zg. Poljskava, Tavčar Evaldija — Radhenburg, Verstovšek Vilma — Sevnica, Miklavžič Pavla — Celje, Kračman Antonija — Trbovlje, Martinc Marija — Sv. Duh, Valenčak Marija — Studenec, Kamenšek Ana — Slóvenigradec, Zotter Pavla — Gomilsko, Weber Zinka — Šoštanj.

Od društva prijavljeni, a »Popotnik« prišel nazaj z opomnjo »ni več tu«: Lavrenčič Alojz — Bevke, Jastrebnik Milada — Čadran, Šlajpah Josipina — Zg. Kungota, Slavec Ivan — Maribor. UJU poverjenistvo Ljubljana.

VII. seja ožjega sosveta UJU, poverjenistva Ljubljana dne 21. aprila 1921.

1. Poverjenik, odvijajoč sejo, povdarja z ozirom na izvršene **volitve zastopnikov učiteljstva v viš. šol. svet** staro preizkušeno disciplino in zvestobo članstva, organiziranega v UJU, ki je dosledno in kompaktno volilo od organizacije predlagano in od okraj. društev potrjeno kandidatsko listo, kar dela čast naši stanovski organizaciji in zavednosti. — Sprejme se predlog, da se zahvala objavi v »Učit. Tovarišu«.

2. **Slomškova Zveza.** — Glavni odbor UJU v Beogradu pošilja prepis vloge, ki jo je dobil od Slomškove Zveze v Ljubljani. V tej vlogi stavi Slom. Zv. sledeča vprašanja: 1. Je-li glavni odbor UJU pripravljen za prehodno dobo odstopiti Slom. Zvezi po eno odborniško mesto? — 2. Je-li glavni odbor pripravljen posredovati pri poverjenistvu Ljubljana, da se pritegneta v to poverjenistvo kot odbornika dva člana Slom. Zveze? — 3. Je-li glavni odbor UJU voljan delati na izpremembo pravil in to le v toliko, da bi se glasil § 3. točka 2.: »Stanovsko politični in strokovno znanstven tisk.« — 4. Se-li strinja glavni odbor UJU, da ostane Slom. Zv. samo kulturna organizacija s svojim posebnim glasilom? —

Glavni odbor UJU v Beogradu se je obrnil na ljubljansko poverjenistvo, da izrazi v tej zadevi svoje mišljenje.

Ožji sosvet konstatira sledeče:

V oktobru 1920 se je vršil na željo minist. tajnika g. J. Jovanovića, ki se je nahajal takrat v Ljubljani, sestanek odbornikov obeh organizacij. Na tem sestanku se je z naše strani ugotovilo, da morejo člani Slom. Zv. na podlagi obstoječih pravil vstopiti v UJU, ako vstopijo v okrajna društva UJU, poverjenistva Ljubljana in tako likvidirajo svojo obstoječo organizacijo. Pravila UJU je sprejel kongres v Beogradu in jih